

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 5.—
za pol leta „ 2.60
za četrt leta „ 1.30

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice hšt. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v ponk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 12 h, dvakrat 18 h,
trikrat 24 h.

Štev. 5.

V Mariboru, dne 3. februarija 1898.

Tečaj XXXII.

Družba sv. Mohorja.

«Z združenimi močmi!» je geslo presvetlelu vladarju našemu, Francu Jožefu, katerega vladarsko petdesetletnico letos slovesno obhajajo udani mu avstrijski narodi. In med temi Slovenci gotovo nočemo biti in nismo zadnji! Cesarja svojega slavnostni dan primerno proslaviti, pripravlja se tudi naša družba sv. Mohorja. Zato pa danes, ko se obračamo do milih Slovencev z običajno prošnjo in prijaznim povabilom: naj v prav obilnem številu vstopajo tudi letos v kolo Mohorjanov, za to povabilo ne najdemo primernejšega gesla od onega, katero služi že 50 let cesarju Francu Jožefu.

«Z združenimi močmi delujmo za družbo sv. Mohorja rast in čast,» kličemo danes ter želimo, da naš klic odmeva povsod, koder se čuje in govori slovenska beseda. V družbi sv. Mohorja združimo se Slovenci in delujmo na to, da ne bode vasi na Slovenskem, ne hiše, kamor bi ne romale njene knjige. Kolikor bolj se dobre knjige razširjajo med ljudstvom, tem več zlahtnega sadu obrode za posameznika, kakor za ves narod. Po lepem branju se bralcem zbistrije um, razširja se pogled v marsikateri stvari, srce se najema milih čutov, beseda materina se jim vedno bolj omiluje in versko kakor narodno življenje se zbuja in dviga. In tako prav vsestransko delujejo Mohorjeve bukve. Podajajo tečno dušno hrano s tem, da tolmačijo in razširjajo verske resnice; za gospodarstvo in za druge reči podajajo pre mnogo koristnih naukov, za prosti čas pa ti

ponujajo z lepimi povestmi, s pesmami itd. mnogo vspodbude, pa prijetnega veselja in kratkočasje!

Prevažen je zato za nas Slovence čas, ko se nabirajo novi udje in se vabijo k zopetnemu pristopu stari Mohorjani. Do marljivih in požrtvovalnih poverjenikov naših, do vseh rodoljubov, duhovnih in posvetnih, do vseh, ki jim je mar reč slovenska, obračamo se torej z iskreno in nujno prošnjo: ne odnehajte v vnemi in domoljubnem trudu za družbo našo. Nabirajte pridno udov, ohranite nam vse stare, pridobivajte novih, da bode družba zopet rastla in napredovala Slovincem v korist in tudi v čast pred vnanjim svetom! Ob vsaki ugodni priliki naj zastavijo prijatelji družbe svojo zgovorno besedo zanj, naj vabijo in opominjajo, naj tudi žrtvujejo v ta namen, da nas nikakor ne bo manj, da ne nazadujemo, kakor lansko leto, marveč se število Mohorjanov še povzdigne nad onim predlanskega leta.

„Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi,
A delo in trud nam nebo blagoslovi!“

Odbor.

Jeruzalem, Jeruzalem! . . .

«Jeruzalem, Jeruzalem, ki ubijaš preroke in kamenuješ tiste, kateri so k tebi poslani! Kolikokrat sem hotel zbrati otroke tvoje, kakor zbira kokoš piščeta svoja pod peruti, in niste hoteli». Tako je sklenil Jezus svoj svarilen govor, ki ga je govoril zlobnim in trdovratnim Judom. Ti ga niso ubogali, in prerokovanje njegovo se je grozno izpolnilo.

Mi avstrijski Slovani sicer nimamo preroškega duha, kakor Sin božji, ali razmere so se pri nas razvile že tako daleč, da pač ni težko prerokovati, kam bo Avstrijo zavedlo, ako ne krene z dosedanjega pota takoj. Oglejmo si in premislimo le dogodek iz zadnjih dnij!

O namenih nemških nacionalcev, združenih z liberalci, z židi in socijalnimi demokrati nikdo ne dvomi, in je «Slovenski Gospodar» svoje čitatelje dosti poučil. Če rečemo, da tej zmesi načeluje Wolf, oni Wolf, ki je v državnem zboru očitno rekel, da naj se Avstrija podvrže pruski kroni, smo namene njegove in njegove mase označili najkrajše. Rekli smo tudi že, da ta masa dela na revolucijo, in tako je. Kazalo se pa je dosedaj, da so bili pri revolucijah vseučiliški dijaki važen element. Mladi ljudje so polni ognja, vnemajo druge, gibčni so, ljudstvo jih zagovarja in brani, ker so njega sinovi, mnogo jih je, in organizovani so. Kaj pa se le, če imajo zaslonbo v drugi, sovražni državi? Avstrijsko nemško dijaštvo je z neznatnimi izjemami vse prusko v najostrejšem smislu.

Dijaki imajo pravico nositi namesto navadnih pokrival posebne čepice, čez prsi pa trakove, ki so navadno narodni. Mnogi dijaki to nosijo, vsi ne, tudi vedno ne. Pri človeku, ki to nosi, torej lahko že na pogled spoznaš, kakšnega mišljenja da je. Nemški dijaki v Pragi so s svojimi znamenji hodili v masah po ulicah ter izzivali in dražili češko ljudstvo; zato je češka deželna vlada njim, ob enem pa tudi češkim dijakom, prepovedala nositi čepice in trakove, dokler bo v Pragi vladala razburjenost. Celo pametno. Kaj pa je tudi

Listek.

† Ivan Cukala, bogoslovec,

vzgleđ krščanskim mladeničem.

Ni ga več med nami, blagega trpina; zapustil nas je ter se preselil v boljši svet nepozabni sin, veselje starišev, čast gomilske župnije, up škofije, čast gsp. bogoslovec Ivan Cukala.

Rodil se je dne 27. decembra 1876 na Gomilskem, v prijazni vasi v Savinjski dolini pri Braslovčah, kot sin pobožnih ter premožnih starišev. Že majhnega dečka so odlikovale lepe čednosti, pa tudi bistra glava. Poslali so ga stariši zaradi tega v šole v Celje. Koliko upov je pač že takrat spremljalo mladega dečka v mestne šole! Saj vemo, kaj želi slovenska mati, ko veže popotno torbico odhajajočemu sinu. Kakor nekdanj doma skrben za uk in knjigo, oklenil se je mali Ivan v mestu učenja z vso vnemo. Večkrat je porekel: «O kak greh bi bil, ko bi jaz tukaj lenobo pasel, stariši pa toliko za-me žrtvujejo!» Priden kakor mravlja, odlikoval se je v vseh razredih.

Motil se pa, ako meniš, da je marljivi Ivan le v bukvah tičal, le učenosti iskal. Zvesta tovarišica pri njegovih knjigah mu je

bila pobožna molitev. Zato pa tudi ob dneh naporenega učenja ni bil nikdar nevoljen in čmeren, saj mu je bil ljubi Bog nada in podpora. Kako redki postajajo dijaki, ki bi v tem posnemali našega Ivana. «Prazno pa je delo brez sreče z nebes».

Kakor nedolžna vijolica med trnjem dijaškega življenja se je razvijal telesno in duševno. Vsako leto je razveselil vrle stariše z izbornim spričevalom. Bil je ljubljeneč učenec in učitelj, dika celega zavoda. Maturo je dovršil z odliko. Širok svet mu je bil sedaj odprt, povsod ga sprejmejo z odprtimi rokami. Značajni Ivan pa ni hrepenel po goljufni slavi in časti; posvetil se je stanu, po katerem je nedolžno srce vedno koprnelo, ter v jeseni leta 1896. vstopil v mariborsko bogoslovje. Solza angeljskega veselja mu je zaigrala v očeh, ko je prejel sprejemnico. Stariši so radi pozabili dolgoletni trud, ko so videli izpolnjene srčne svoje želje. —

V bogoslovju se le se je prav razvila njegova iskrena pobožnost. Poleg te so ga krasile vse druge čednosti, zlasti vneta marljivost ter globoka ponižnost. Radi teh so ga spoštovali in ljubili ne le tovariši njegovi, ampak prav posebno č. gg. profesorji. Da, bil je priljubljen tudi na višjem mestu. Kjer pa cvete skromna vijolica sv. ponižnosti, tam je gotovo blizu tudi lilija sv. nedolžnosti. In

taka čista lilija bil je tudi ljubljani Ivan. Iz njegovih ust ni prišla nikdar le tudi najmanjša izpodtakljiva beseda; njegovo vedenje je bilo pri gimnazijcu že vedno dostojno, vzgledno ter neprisiljeno, prikupljivo; že z obraza je odsevala značajna odkritosrčnost. Bil je «Israelita sine dolo». Slovenski dijaki, Ivan bodi vam vzor!

Pisma starišem iz bogoslovja so vedno polna hvale o sreči, ki jo uživa njih ljubljeneč v svojem stanu. Posebno radostnega obraza pa nam je dne 25. julija, prišedši na počitnice, hvalil svoje zdravje. Kdo je pač takrat slutil, da bo on tako srečen in navidezno zdrav, že v nekaj mesecih žrtev smrtne kose! Koliko rajskih ur je preživela Cukalova hiša sedaj, ko je bival bogoslovec Ivan na počitku!

Vroč poletje je jemalo slovo, slovo pa tudi zdravje od Ivana. Začel je pokašlevati, počasno hirati in v jeseni ni mogel več v šole. Bil pač ni nikoli prav trdnega zdravja, a nismo pričakovali, da bo smrt tako kmalu tirjala žrtve. Zdravniki so izrekli kruto sodbo, domači so slišali koščene stopinje bližnje smrti, le on je še vedno upal, udan v voljo božjo. Pač pol sveta bi bili skrbni stariši prehodili, da bi rešili še dragoceno življenje; Bog je sklenil drugače. Cvetlica je bila že zrela za nebeški vrtec. Zadnji teden se je